Cyfoeth Naturiol Cymru
Natural Resources Wales

Gwarchodfa Natur Genedlaethol

Cors Crymlyn | Crymlyn Bog

National Nature Reserve

Croeso i Warchodfa Natur Genedlaethol Cors Crymlyn

Hafan i fywyd gwyllt ar gyrion Abertawe

Cors Crymlyn yw'r yw cors yr iseldir mwyaf Cymru ac mae'n un o'r safleoedd gwlypdir pwysicaf yn Ewrop. Mae'r gwelyau hesg a'r corslwyni yn gartref i amrywiaeth eang o blanhigion, adar a phryfed y gwlypdir.

Mae goroesiad Cors Crymlyn yn hynod o ystyried ei leoliad drws nesaf i ardal ddiwydiannol Abertawe. Mae rhai o'i gymdogion wedi cynnwys purfa olew gorsaf bŵer a thip sbwriel ynghyd â nifer o byllau glo a gweithfeydd diwydiannol–ond eto mae'r gors i raddau helaeth yn gyflawn.

Welcome to Crymlyn Bog National Nature Reserve

A wildlife haven on the edge of Swansea

Crymlyn Bog is the largest lowland fen in Wales and one of the most important wetland sites in Europe. The extensive reed and sedge beds are home to a wide variety of wetland plants, birds and insects.

The survival of Crymlyn Bog is remarkable considering its location next to industrialised Swansea. Its neighbours have included an oil refinery, power station and rubbish tip, together with numerous coal mines and other industrial works – yet still the bog remains largely intact.

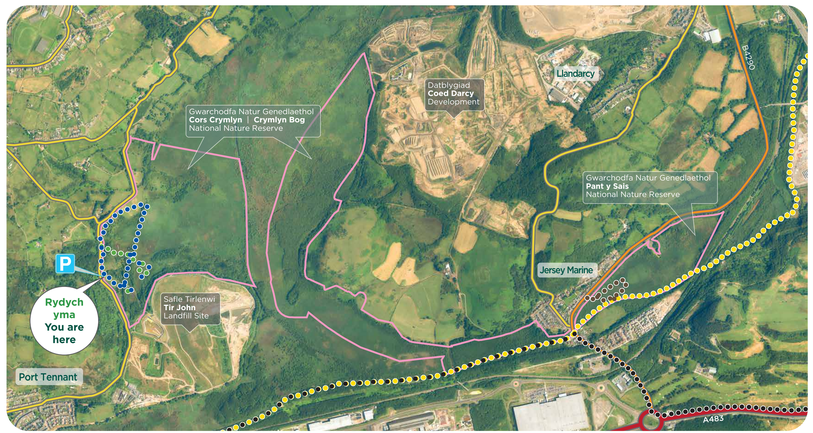

© Airbus Defence & Space a Getmapping. Atgynhyrchwyd drwy ganiatâd Llywodraeth Cymru (Taliadau Gwledig Cymru) – Rhagfyr 2016
© Airbus Defence & Space and Getmapping. Reproduced by permission of Welsh Government (Rural Payments Wales) – December 2016

Beth allwch chi ei wneud o'r fan yma?

Y ffordd orau i gael profiad o'r warchodfa yw cerdded y llwybrau yma. Mae'r llwybrau bordiau yn eich arwain fewn i ganol y corstir (ffen).

What can you do from here?

The best way to experience the reserve is to walk the trails here. Boardwalks take you into the heart of the fen.

Llwybr y Gors
Bog Walk

Hawdd | Easy
Pellter | Distance: 1m | 1.4km
Amser | Time: ¾ awr | hour

UCHAFBWYNTIAU: Llwybrau bordiau sy'n eich arwain i ganol y corstir (ffen). Golygfeydd o'r corstroedd a bywyd gwyllt gwych. Crioedd adar yr hesg yn gynnar yn yr haf ac arddangosfa o flodau gwyllt yn y gwanwyn.

HIGHLIGHTS: The boardwalks that take you out into the heart of the fen. Fenland views and fantastic wildlife. The calls of reedbed birds in early summer and the wildflower display in spring and summer.

Llwybr Cors a Balwnau
Bog and Balloons Walk

Hawdd | Easy
Pellter | Distance: 1¼m | 2.21km
Amser | Time: 1 awr | hour

UCHAFBWYNTIAU: Yn debyg i ***Llwybr Cerdded y Gors*** ond yn dychwelyd heibio i'r 'Maes Balŵn', lleoliad balŵn amddiffyn yr Ail Ryfel Byd i atal yr ymosodiadau Almaenaidd o'r awyr ar Burfa Olew Llandarsi – gallwch weld y mannau angori concrit yn y ddaear o hyd.

HIGHLIGHTS: Similar to the ***Bog Walk*** but return via the 'Balloon Field', the site of a World War Two barrage balloon to deter German air attacks on the Llandarcy oil refinery – you can still see the circular concrete anchor points set in the ground.

Beth i gadw llygad amdano

Corslwyni yn wych ar gyfer adar

Mae nifer fawr o delorion y cyrs a thelorion yr hesg yn bridio yma, ynghyd â thelorion Cetti, troellwyr bach, breision y cyrs a rhegennod dŵr. Yn gynnar yn yr haf mae'r warchodfa yn fyw gyda sŵn adar yn canu wrth iddynt sefydlu eu tiriogaethau. Rhai ymwelwyr prin, sydd fel arfer i'w gweld yng nghorstir East Anglia, yw boda'r gwerni, titw barfog ac aderyn y bwn anhysbys. Hefyd gallwch weld bwncath, cudyll coch, gwalch glas a'r barcud yn hedfan dros y warchodfa.

Corstir gwych ar gyfer pryfed

Mae'n rhaid rhoi'r wobr i gorryn rafft y ffen – corryn mwyaf a phrinnaf Prydain, sydd wedi'i gyfyngu i ardaloedd o ddŵr agored. Ceir yno ddigonedd o löynnod byw, megis melyn y rhafnwydd. Urdd y gweision neidr a mursennod sy'n hofran a gwibio ar draws dŵr agored y gors yw'r rai rhwyddaf i'w gweld.

Fflora'r gwlypdir

Ymysg y cyrs a'r hesg , ceir blodau arbennig y gwlypdir sy'n cynnwys yr ellesgen, pumnalen y gors a'r llafnlys mawr. Edrychwch am glympiau mawr o redyn cyfrdwy – sy'n arbennig i Grymlyn.

What to look out for

Reedbeds great for birds

Large numbers of reed warblers and sedge warblers breed here, along with Cetti's warbler, grasshopper warbler, reed bunting and water rail. In early summer the reserve is alive with the sound of birdsong as they set up their territories. Scarcer visitors, normally found in the East Anglian fens, include marsh harrier, bearded tit and the elusive bittern. You can also see buzzard, kestrel, sparrowhawk and red kite flying over the reserve.

Fantastic fen for bugs

The prize has to go to the fen raft spider – Britain's largest and rarest spider, confined to open water areas. Butterflies are plentiful, such as the yellow brimstone. Easiest of all to spot are the numerous dragonflies and damselflies that hover and dart across the bog's open waters.

Wetland flora

Amongst the reed and sedges, special wetland flowers include yellow iris, marsh cinquefoil and greater spearwort. Look out for the big clumps of royal fern – a Crymlyn speciality.

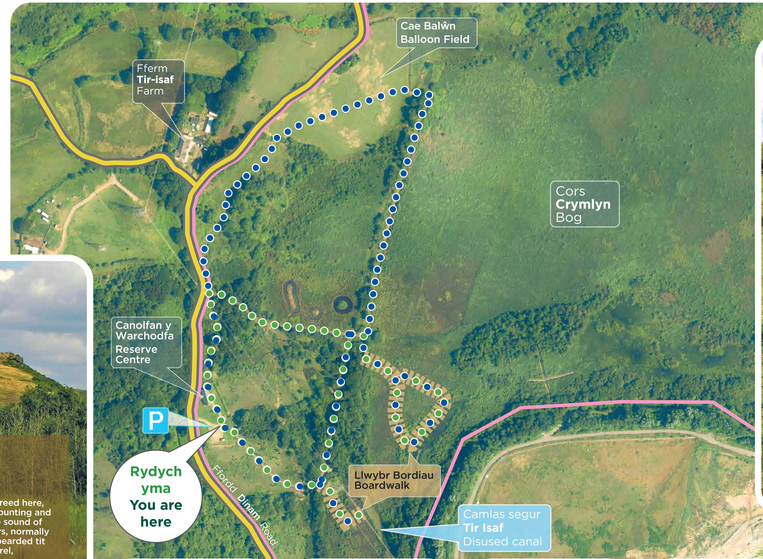

Cors neu gorstir – Beth sydd mewn enw?

I fod yn fanwl gywir dylai Cors Crymlyn gael ei alw'n Corstir (ffen) Crymlyn.

Mae corsydd yn cael eu bwydo gan ddŵr glaw yn unig, tra bod corstiroedd yn cael eu bwydo hefyd gan nentydd a dŵr daear. Mae nifer o nentydd yn rhedeg fewn i'r 'gors', gan greu cynefin cyfoethog sy'n fwy nodweddiadol o gorstir East Anglia na De Cymru. Ond yn hanesyddol fe enwyd Crymlyn yn 'gors' ac mae'r enw wedi aros.

Bog or fen – what's in a name?

Strictly speaking Crymlyn Bog should be called Crymlyn Fen.

Bogs are fed solely from rainwater, while fens are also fed by streams and groundwater. A number of streams feed into the 'bog', producing a rich habitat much more typical of East Anglia's fenland than South Wales. But historically Crymlyn was christened a 'bog' and the name has stuck.

© GREG HANNAFORD

rhedynen gyfrdwy
royal fern

© CHARLES JSHARP

bras y cyrs
reed bunting

© JODS / J. BAKKER UMUIDEN

gellesgen
yellow iris

corryn rafft y ffen
fen raft spider

ER EICH DIOGELWCH:

- Cadwch ar y llwybrau bordiau pan fyddwch allan ar y corstiroedd gan fod yna dir gwlyb peryglus – nid ydym am i chi suddo a marw.
- Hen gamlas gyda dŵr dwfn – cadwch draw o ymyl y dŵr a pheidiwch â nofio.
- Llwybrau mwdlyd mewn tywydd gwlyb – gwisgwch esgidiau gyda gafael da.
- Ceffylau a meirod yn pori ar rannau o'r llwybrau – peidiwch â mynd yn agos atynt na'u bwydo; cadwch gŵn dan reolaeth, ewch o amgylch yr ymfeilaid a chau gatiau tu ôl i chi.

FOR YOUR SAFETY:

- Please stick to the boardwalks when out on the fen as there is dangerous wet ground – we don't want you to sink and die.
- Disused canal with deep water – keep away from the water's edge and do not swim.
- Muddy paths in wet weather – wear footwear with a good grip.
- Horses and ponies graze parts of the walks – do not approach or try to feed the horses; keep dogs under close control, move round the herd and shut gates behind you.

www.cyfoethnaturiol.cymru
www.naturalresources.wales
0300 065 3000

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru'n rheoli'r Warchodfa Natur Genedlaethol hon; rhannau o gefn gwlad lle mae enghreifftiau arbennig o gynefinoedd a bywyd gwyllt Prydain wedi'u gwarchod.

Natural Resources Wales manages this National Nature Reserve (NNR); areas of the countryside where special examples of Britain's habitats and wildlife are protected.

Llwybr Tynnu Camlas **Tennant**
Tennant Canal Towpath

Llwybr Pant y Sais
Pant y Sais Walk

Llwybr Arfordir Cymru
Wales Coast Path

parcio
parking

ffin y warchodfa GNG
NNR reserve boundary

Noddir gan
Lywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government